

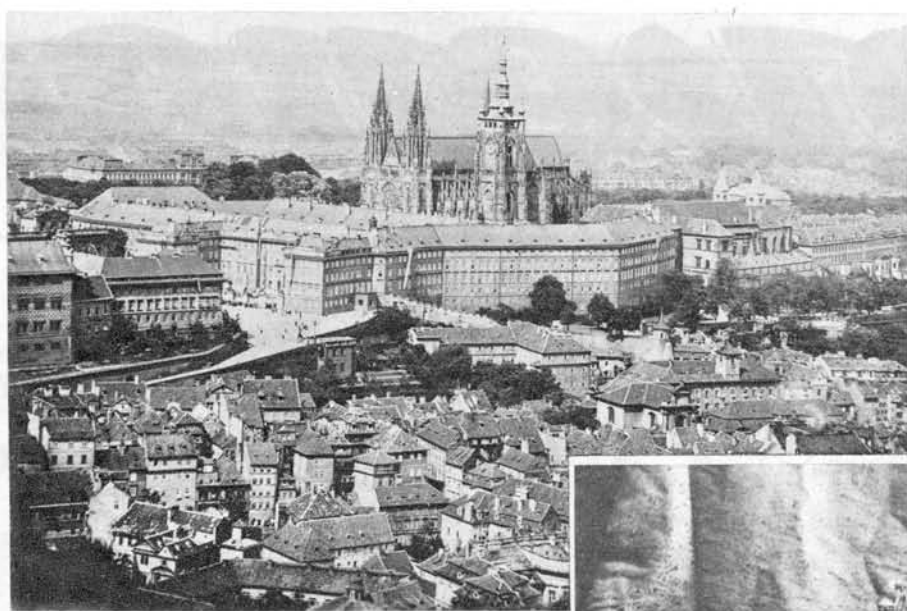
Ilustrirani Slovenec

Leto V Tedenska priloga »Slovenca« (št. 234) z dne 12. X. 1929 Štev. 41

OB · STO · IN · DVAJSETLETNICI · ILIRIJE

SCHERERJEVA SLIKA · ILIRIJA VSTANI KI SE NAHAJA V NAŠEM NARODNEM MUZEJU · ZGORAJ · DOLINARJEVI GLAVI · ILIRIJE · NA LEVI · NAPOLEONA · NA DESNI · VSTAVLJENI V NAPOLEONOV SPOMENIK KI GA ODKRIJEJO DANES NA VALVAŠORJEVEM TRGU V LJUBLJANI

Pogled na Hradčane in cerkev sv. Vida.

Na desni:
Kronske insignije čeških kraljev,
ki so bile ob priliki zadnjih svečanosti javno
razstavljene.

Litvanski diktator Voldemaras, ki
je dolgo let vodil politiko Litve, je moral pred
kratkim odstopiti in se ne misli več udeležiti
političnega življenja. Predsednik republike se
je ob tej priliki izrazil, da je s svojo nasilno-
stjo kompromitiral vso državo.

Na levi:

Kardinal Dubois pariški
nadškof, eden najodličnejših
cerkvenih knezov sedanjega
časa, ki je pred kratkim umrl,
obžalovan od vse Francije.

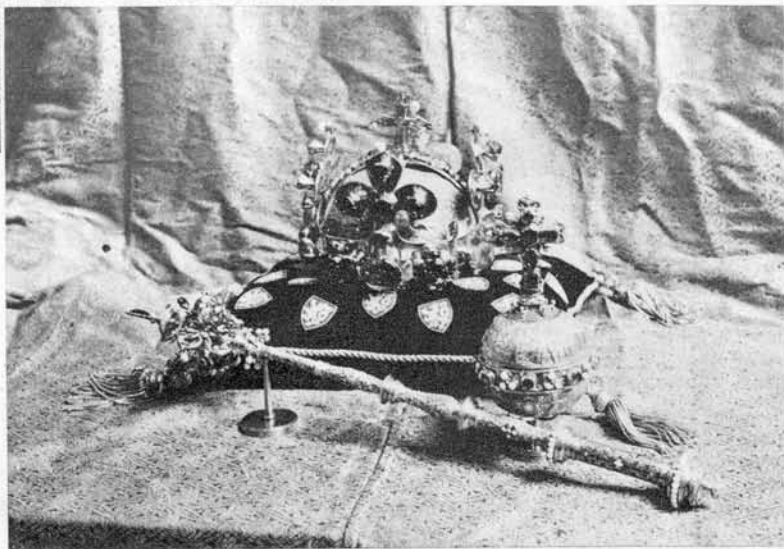
Na desni:

Lunačarski, dolgoletni
sovjetski komisar za prosveto,
je moral pred kratkim odsto-
piti, očitali so mu predvsem
njegovo gosposko življenje.

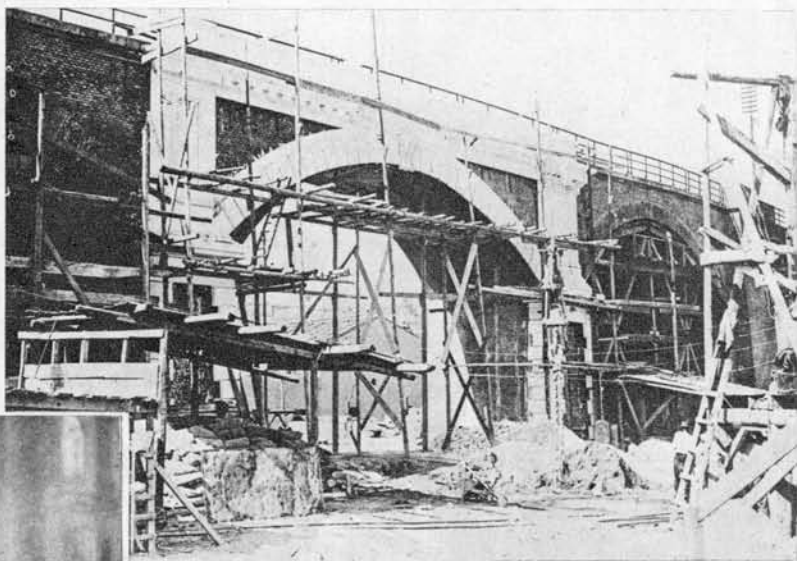

Svetovaclavska proslava

V drugi polovici septembra so bile
zaključene na Češkem proslave v
čast 1000 letnice smrti velikega svet-
nika naših bratov sv. Vaclava. Slo-
vesnosti se je udeležila vsa Češka
s predsednikom Masarykom in vso
vlado na čelu. Najvažnejši akt ob
tej priliki je bila posvetitev popol-
noma prenovljene, veličastne kate-
drale sv. Vida, kjer leže v posebni
kapelici posmrtni ostanki sv. Vaclava
(glej Ilustr. Slov. z dne 14.IV. t.l.).

Spodaj: **Graditev vatikanskega kolodvora**. V zmislu
lateranske pogodbe med Italijo in Vatikanom, dobi ta tudi lastni
kolodvor; na sliki vidimo obzidje vatikanskih vrtov, ki so ga
predrli za napeljavo nove železniške proge.

Palača prometnega ministrstva v Belgradu

ki jo grade že od lanskega leta. Z njo bo dobilo primerno streho zopet eno izmed najvažnejših ministrstev, kar bo gotovo ugodno vplivalo na našo prometno upravo, saj ni bil zadnji vzrok dosedanje naše pomanjkljive uprave ravno kričeči nedostatek primernih ubikacij za centralne urade. Ob tej priliki je treba pripomniti, da bo tudi Ljubljana vendarle že morala misliti na zgradbo novega magistrata.

Prvi mednarodni šahovski turnir v Sloveniji

Dne 19. p. m. se je pričel v Zdraviliški dvorani v Rogaški Slatini prvi mednarodni šahovski turnir v Sloveniji, katerega se udeležuje cela vrsta velemejstrov, kakor Rubinstein, Maroczy, Grünfeld, Przepiorka i. dr. Končan je bil turnir dne 6. t. m., zmagovalci so pa ostali Rubinstein 11½, Flohr 10½, Pirc, Maroczy, in Takacs po 10, Przepiorka 9 točk. Naša slika nam kaže pogled na »bojne poljane«. Ta turnir bo gotovo še bolj dvignil ugled našega priznanega zdravilišča v velikem svetu. (Foto Pelikan).

Spodaj :

Arhitekt dr. F. c. Kamil Hilbert

ki je vodil prenovitev katedrale sv. Vida na Hradčanih od l. 1899. dalje. Portret, delo kiparja prof. Kafke, je vzidan v katedralo.

Spodaj :

„Faust“ na ljubljanskem odru

Dne 21. p. m. je naše narodno gledališče otvorilo svojo letošnjo sezono z uprizoritvijo znamenitega Goethejevega »Fausta« v Funtkovem prevodu in Šestovi režiji. Če pomislimo na velike težkoče, ki jih stavlja to delo na igralce, je »Faust« na našem odru gotovo uspel. Glavni vlogi sta bili v rokah g. Skrbinška (Mefisto), in g. Levarja (Faust), ki ju prinašamo v spodnji sliki.

Na levi :

Blagoslovitev »Martinišča« v Murski Soboti. Pred kratkim je blagoslovil mariborski škof dr. Karlin v Murski Soboti novi dijaški konvikt »Martinišče«, postavljen z velikimi žrtvami tamošnjega ljudstva za revne prekmurske dijake. Prepričani smo, da bo nova stavba pravi blagoslov za vso Slovensko Krajino, saj bo omogočila pošteno vzgojo in izšolanje nadarjenim dečkom revnega prekmurskega ljudstva.

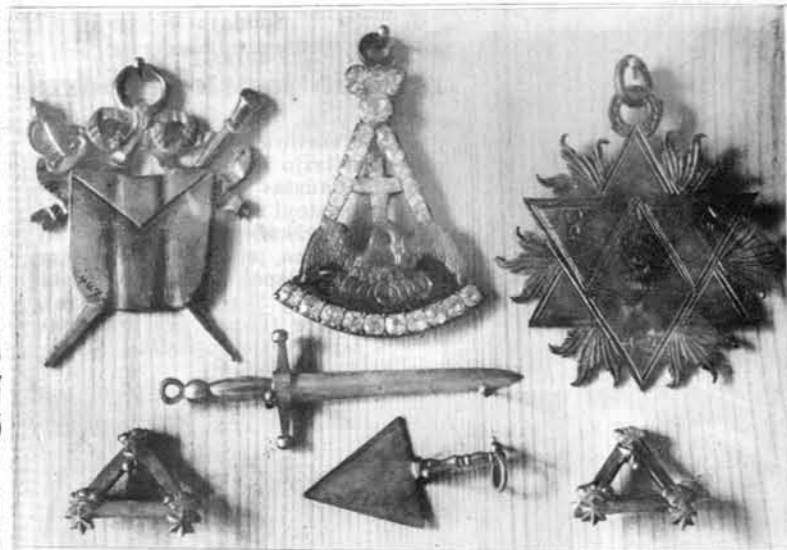
OB STOINDVAJSET LETNICI NAPOLEONOVE ILIRIJE

PRVE SLOVENSKE SOLSKE KOTICE LIVERNE ZA ČASA ILIRIJE
"NA LEVI" - VTRDDE OB DOVŠKI SOTESKI KIER SO SE VRSILI POZLOVIZO HU DI BOJI MED FRANCOZI IN AVSTRIJCI

CHARLES MARMONT FRANCOŠKI UČENJAK IN VELIKI PRIDATELJ SLOVENCŲ KI JE DELOVAL ZA ČASA ILIRIJE V LJUBLJANI

INŠIGNIJE FRAMAZONŠKE LOŽE KI JE BILA ZA ČASA FRAMAZONŲ V LJUBLJANI IN ŠIGNIJE SOHRANJENE V NAŠEM NARODNEM MUZEJU

"SPODAT" KARIKATURA FRANCOŠKEGA VOJAKA NAŠLI KARA NA VRA TIH KLETI V STRAŽIŠČU

KRANJSKI IN GORIŠKI BRAMBOVCI KI SO SE UDELEŽEVALI BOJEV S FRANCOZI

Voljanje razmere, ki so nastale na Francoskem po ogromnih notranjih preuredbah velike revolucije, so prisilile nove močnejake, da so obrnili pozornost ljudskih mas k zunanji politiki. To so dosegli tam laže, ker so mogli slikati zunanje vladarje in njih države kot zaklete sopranjike vseh svobodoljubnih pridobitelj francoskega prebrata.

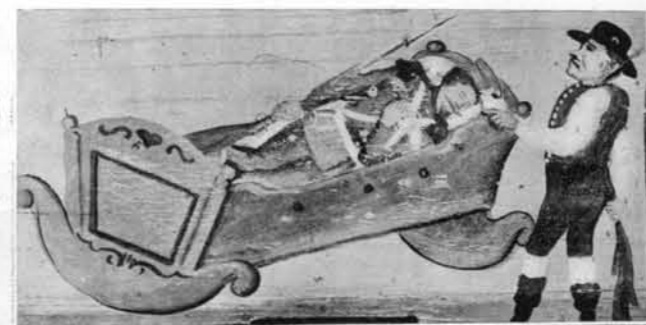
Tako je prišlo spomladi 1792. do vojne z Avstrijo. Leta se je borila s svojimi starimi generali in po pravih zastarelih vojaške taktike. Mladí Napoleon Bonaparte zato ni imel težkega posla, niti potem ne. Ko so zopet nježa poslali na južno bojišče prvega svojega vojskovodje nadvojvodo Karla, Avstrijci so se morali jadrno umikati v tirolske gore, bežali so preko Soče in so v stajerskem leobnu hiteli sklepiti mir z zmagovitim Napoleonom. ki se je na svojem popratku ustabil v pretek po beli nedelji 1797. za par ur tudi v naši Ljubljani. Tu se je po obedu v skofiji pri oknu pokazal zbranimu ljudstvu dolgi na trgu, ki je želela videti zmagovitega poveljnika. Njegovim četam na Kranjskem je zapovedoval takrat dobrošreni Bernadotte. Nježa in njegovo vojsko so obdržali prebivalci v boljsem spominu nego li Masseno, zapovednika ob drugi francoski okupaciji naših dežel okrog božiča 1805.

Po prizadevanju zlasti nadvojvode Janeza, ki je osnoval avstrijsko črno vojsko, je Avstrija z novo vojno upala pridobiti izgubljene dežele in izgubljeni opliti. Toda zopet ji je Napoleon prekržal račune. V dunajskem miru mu je morala jeseni 1809. odstopiti velik del slovenskih in hrvaških dežel, ki jih je organiziral v novo državno enoto Ilirskih dežel z glavnim mestom Ljubljano.

Na to postojanko je postavil svoje najboljše generale. Zlasti prvi dva, častni vojvoda dubrovniki maršal Marmont in general Bertrand, sta dala ilirskim provincam novo uredbo in nove zakone, ki naj bi jih kolikor mogoče približali in izenačili s Francijo.

Ker so prišli Francozi v deželo brez predsodkov, so dali v šolah primerno veljavo tudi slovenskemu jeziku. Odpravili so osebno graščinsko podložnost, preosnovali pravosodje tako, da ni imel pred postavo nihče kakih posebnih predpravil, skrbeli so za javno varnost, iztregili so rokoobjaško nadlogo, pospeševali trgovske zveze z orientom ter tako dvigali ljudsko blagostanje.

Seveda pa so v onih vojnih časih bila tudi težka in huda razna vojna bremena: pisiki davki, vojne dajatve in rekvizicije ter strogo nabačenje. Tudi cerkvenih preosnov (odprava praznikov, civilna poroka!) naš kmet ni prijazno gledal. Vendar se je po slovenski narod še dolgo potem pod naslednjim nazadnjakim prednjačnim režimom z bolešjo spominjal nazaj na svoboljubnejšo in naprednejšo francosko ilirsko upravo.

MARŠAL MARMONT PRVI GUVERNER ILIRIJE "BIL JE DO LETA 1811"

SLOVENSKI KMET ZIBLJE FRANCOZA "NA DESNI" OFICIJALNI PROGLAS S KATERIM JE BILA PRI NAS NAZNAVATE NA USTALOVITEV ILIRIJE

AVSTRIJSKI BANKOVCI S KATERIMI SO BILI ZA ČASA FRANCOŠKIH BOJEV ZAMENJANI PROPADLI V RAZMERTJU 1:5

POGLAD NA LJUBLJANO GLAVNO MESTO ILIRIJE

Napoleon
Kaiser der Franzosen,
König von Italien, Befehlshaber
der Rheinischen Armee.

NAPOLION
Zesar Franzosov, Kralj
Italije, varih rajnljke
svéve.

Wie jeden Infanteristen, auch Befehlshaber.

Smo Napolion in Napolion tako:

Das der Befehlshaber, Kaiser, König, das ehemalige österreichische Infanterie, die Provinzen Böhmen und Tirol, die Kinder unter den Namen Napoleon befehligen, der Herr Napoleon, und überhaupt alle die Kinder welche uns auf den rechten Ufer der Donau zugesendet sind, Dolmetschen und seine Befehle mit der Bezeichnung: Ilirische Provinzen, befolgt werden.

In unterm Kaiserlichen Lager zu
Schönbrunn den 14ten October 1809.

V' našihma šotorske Verodnja 14. dan Kosperka 1809.

Unterzeichnet:
Napoleon

Podpisan:
Napoleon

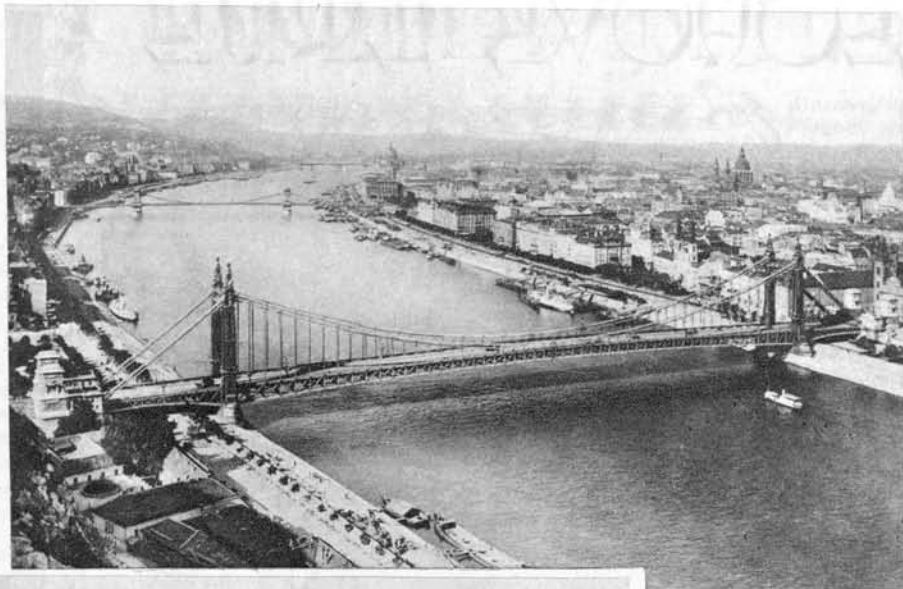
"SPODAT" NAPOLEONOV SIN FRANC JOZEF KARL BONAPARTE DO KATEREM SE JE NAZIVAL LA LJUBLJANSKA FRAMAZONŠKA LOŽA "LOŽA PRIDATELJEV RIM. KALTA"

Madjarska prestolnica

Kakor znano, so prebivali nekoč po veliki Ogrski ravnini Slovani in slovanskega izvora je tudi Budimpešta. Ko so pridrli okrog l. 900. po Kr. roj. iz Azije divji Madžari, so Slovane podjarmili in pregnali ter ob tej priliki sami zasedli prostrano in rodovitno ravnino na obeh straneh Donave. Pomadjarili so hitro seveda obe glavni svoji mesti ob Donavi, to je Budo in Pešto, ki so ju združili l. 1872. v eno, namreč Budimpešto.

Dokler niso imeli Madžari tofike državne samostojnosti, se je razvijalo le počasi, ko so si pa priborili popolno neodvisnost od Dunaja je hitro naraščalo. Madjarski centralizem je koncentriral tu vse politično, prosvetno in gospodarsko življenje predvojne Ogrske, mesto je hitro bogatelo. Zidali so prekrasne stavbe, vzorno uredili trge in ulice in danes je Budimpešta eno najlepših srednjeevropskih mest. Steje približno 1 milijon prebivalcev, po večini Madjarov seveda, a mnogo je še vedno tudi Nemcev, Judov in Slovanov. Seveda je še vedno središče vsega madjarskega narodnega življenja in po vsem svetu znanega — brutalnega šovinizma. Zgodovina Budapešte je jako pestra in zanimiva, bila je pozorišče hudih bojov s Turki i. dr.

Politično pa se bohoti importirani »fašizem« pod imenom »probujenih Madjarov«, ki je izzval že več tudi mednarodnih maločastnih afer.

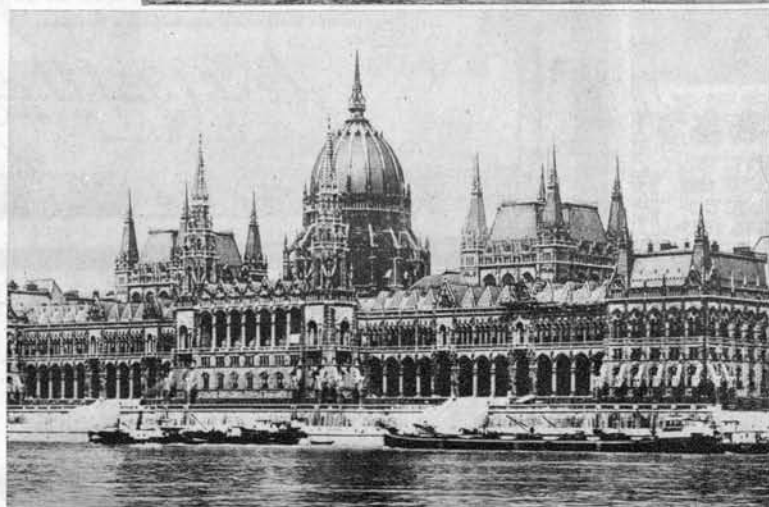
**Pogled
na Buda-pešto**
z Elizabetnim mostom.

Na levi:

Kraljevi dvor v Budapešti

kjer prebiva sedaj madjarski državni upravitelj Horty, upajo pa Madžari še vedno, da privedejo vanj kmalu kakega Habsburgovca za svojega kralja.

Na levi:

Madjarski parlament v Budapešti

kjer vlada pod krinko parlamentarizma najhujša reakcija madjarskih magnatov.

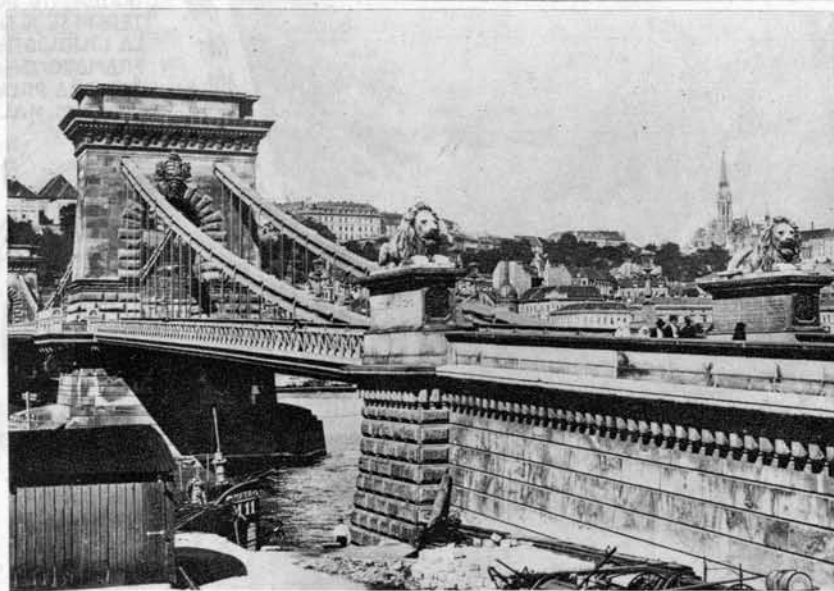
Spodaj:

Andrassyjeva cesta

ena najlepših budapeštanskih cest.

Spodaj na levi:

Veržni most čez Donavo v Budapešti.

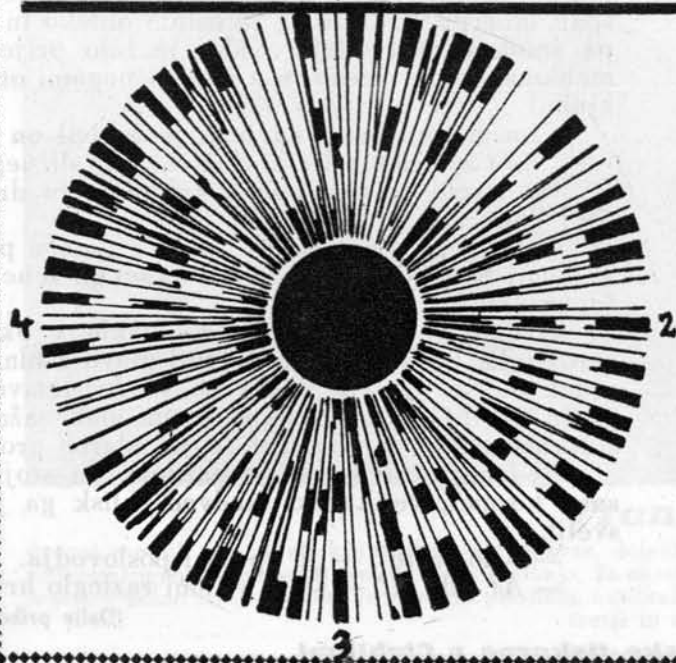

Okrevališče „Jelovca“ v Kamni gorici, ki ga je kupila bolniška blagajna ljubljanskih mestnih uslužbencev ob priliki 10 letnice svojega obstoja za svoje člane in ki je bilo dne 22. p. m. slovesno otvorjeno. Na levi: **Pogled na novo cerkev pri Sv. Jurju v Slov. Krajinu**, ki jo je dne 15. p. m. slovesno posvetil mariborski knezoškof dr. Karlin. Nova cerkev je jako lepa in v čast faranom. Glavni oltar je ves iz marmorja: kararskega, francoskega in madjarskega. Izdelal ga je ljubljanski kamnosek mojster F. Toman, nove orgle so pa delo domačina J. Fujsa iz Prosečke vasi.

Slavnosna otvoritev nove finančne stražnice v Rabštajnu pri Dravogradu, prav na jugoslovansko-avstrijski meji. Spredaj v sredini je videti tamburaški zbor domačih finančnih stražnikov, ki ob vsaki priliki uspešno nastopa pri prireditvah v Dravski in Mežiški dolini.

Na desni: **Desefleini Poldek Kucler** z Drenovega griča pri Vrhniku, ki je dobil ob priliki zadnjih mladinskih tekem harmonikarjev na ljubljanskem velesojmu prvo nagrado za igranje na hromatični harmoniki.

K današnji uganki: Skrivnostni krog. Če imaš dobre oči, jo boš rešil. Za I. nagrado razpisujemo: Vilhar: Srbo-hrvatsko-slovenski slovar in II. nagrado: Haggard: Jutranja zvezda.

Rešitev križaljke v »Il. Slovenu« št. 39.

Vodoravno: Rok, ata, dom, Rusi, blato, poln, enota, rov, OSE, Jal, Ibar, Krka, torek, čas, tinta, of, burja, tra, ar, krofi, Ivan, Dora, dinar, Ina, Jan, aga, dnina, klin, Paka, ilo, las, ost.

Navpično: radiotelefonijska, Oto, kamen, Rab, SPA, rojak, osa, velikonočni post, rt, bar, rak, čifut, an, staja, tob, ura, rr, kri, oda, ir, Adana, nag, krilo, dl, Ina, ara, las.

Za I. nagrado je bil izžreban: Panecki Z., Ljubljana in za II. pa: Grabec G., Murska Sobota.

Najkrajša pot iz Ljubljane v Ameriko

je po francoski liniji (French Line) preko Le Havre, Bordeauxa ali Marseille, ki jo zastopa Iv. Kraker, Ljubljana, Kolodvorska ul. 35.

Naši izseljenci, ki so odpotovali 18. IX. iz Havre z brzoparnikom »Ile de France« v Sev. Ameriko.

Zemljevid iz Ljubljane v francoska pristanišča — najkrajša pot v Ameriko

Slovenci, ki odhajajo za zaslužkom ali na izlete v prekomorske kraje, se že od nekdaj radi poslužujejo francoskih pristanišč in velikih ter udobnih brzoparnikov francoske linije »Cie. Gle. Transatlantique«. Vabi jih ugodna železniška zveza, brzovlak iz Ljubljane z direktnimi vozovi, najkrajša proga preko Jesenic, Buchs in Pariza v Le Havre, najbližje francosko pristanišče za Severno Ameriko. Tukaj pristajajo in odhajajo največji brzoparniki kakor: »Ile de France«, »Paris«, »France« itd. Havre—New-York je najkrajša proga, katero prevozijo že v 5 in 6 dneh. V tej smeri prihajajo vsako leto iz Amerike mnogi izletniki; odpravljajo jih razne tvrde, osobito prva, najstarejša slovenska agentura Sakser State Bank v New-Yorku. Izlete v Evropo prireja tudi »Prudentialbank« iz New-Yorka. John L. Mihelich in Mihaljevic Brothers iz Clevelanda. — Marseille in Bordeaux sta najbližji pristanišči za Južno Ameriko (Argentino) in Severno Afriko. Odtod odhajajo najhitrejši brzoparniki kakor: »Massilia«, »Lutetia« itd., ki dosepejo v Buenos Aires v 14 do 16 dnevih. Udobni parniki vozijo tudi v Afriko. Podrobna pojasnila daje zastopnik Ivan Kraker, Kolodvorska ulica 35 v Ljubljani.

Sergej Minclov:

Car Berendej.

(Povest iz sibirskega pragozda.)

XVIII. POGlavJE.

Prižgali so luč. Nekaj časa so sedeli, se pogovarjali in menili, potem so prinesli večerjo, na to pa je prišel čas počitka. Vedeneju Saviču so pripravili v največji triokenski sobi še najbolj mehko posteljo na debeli klobučevini, kakor jo rabijo domačini za šotore. Nilka in Grigorij sta se spravila poleg, v ogalno sobo, kjer sta stanovala gospodarjeva sinova. Kaki postelji sta imela: na golih deskah so zgoraj ležale samo strgane konjske podsedlice!

Vedeneju Savič je ostal sam, zaprl vrata, opravil molitev, se Bogu zahvalil za uspeh in pomoč, slekel kaftan in čevlje, pa se spustil na klop. Zunaj je vedno huje razgrajala nevihta, veter je začel tuliti in ruvati, s polno pestjo je metal v okna dež.

— Dobro, da nismo v stepi! — je pomislil poslovodja. — Toplo je tu, streho imamo nad glavo, razkošje! Ali naj se popolnoma slečem ali ne? —

Sklenil je, da bo odložil vse, še perilo: život je premočno zahteval počitka: koliko časa je moral spati oblečen! Odložil je še ostalo obleko in perilo, pa smuknil pod odejo. Kako je bilo prijetno na mehkem stegniti kosti in z bosimi nogami otipavati rjuho!

Čim se je obrnil na bok, je zaspal in prvi v vsej hiši; že mnogo let ni doživel kaj podobnega!

Na strehi je zaropotalo, kakor da bi drvel po njej voz...

— Glej ga, razgrajalca! — je v spancu pomislil Vedeneju Savič o gospodarju: — kam ga žene pijančevanje!

Drugič je zagrmelo, in še stekla v oknih so zarožljala. Poslovodja je dvignil glavo z blazine in videl, da se ne vozi nihče po strehi, temveč razgraja nevihta: vsa tri okna so na mah zažarela v sinjkastem ognju, razlegel se je udarec groma.

Vedeneju Saviču se je zazdelo, da stoji sredi sobe kosmat, velikanski medved: blisk ga je razsvetil.

— Kdo je tu? — je vprašal poslovodja.

— A? kdo si? — se je v temi razleglo hripanje.

(Dalje prihodnjik.)

Bakrotisk Jugoslovanske fiskarne v Ljubljani